

є визначальною в законодавчих і правових нормативних актах, що створюються з метою фіксації правових норм і правовідносин.

Багато документів є джерелом історичних відомостей про розвиток суспільства тому й виконують історичну функцію. Але цієї функції набуває певна частина документів лише після того, як вони виконають свою оперативну дієву роль і надійдуть до архіву на збереження.

Окрім того, документ є засобом закріплення та передачі культурних традицій, що найкраще простежується на великих комплексах документів (науково-технічної сфери), де знаходить відображення рівень наукового, технічного й культурного розвитку суспільства. Тому ділові папери відіграють важливу культурну функцію.

Отже, документ є невід'ємною частиною комунікації, зокрема соціальної. З самого початку існування людини, вона обмінювалася інформацією з собіподібними, згодом це знайшло своє відображення у примітивних формах документа. Після важкого шляху розвитку ми бачимо документи такими, які вони є і, на нашу думку, уявити діяльність людини, а зокрема, комунікацію, без документа ми вже не можемо навіть уявити.

Джерела та література

1. Закон України «Про інформацію» // ВВР України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
2. Документ як засіб комунікації [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=513602>.
3. Палеха Ю. І. Загальне документознавство / Ю. І. Палеха, Н. О. Леміш. – К. : Ліра-К, 2009. – 434 с.
4. Соціальна комунікація: види, характеристика, цілі [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://faqukr.ru/osvita/32260-socialna-komunikacija-vidi-harakteristika-cili.html>.
5. Кушнарєнко Н. М. Документознавство : підручник для вузів/ Н. М. Кушнарєнко. – К., 2000. – 162 с.
6. Швецова-Водка Г. Документ і книга в системі соціальних комунікацій/ Г. Швецова-Водка. – Рівне, 2001. – 431 с.
7. Столярєв Ю. М. Соціальні комунікації: розвиток в інформаційному просторі / Ю. М. Столярєв // Вісн. ХДАК : зб. наук. пр. – Х., 2000. – Вип. 2. – С. 4–7.

Юлія Ковтун

**Наук. керівник – к.філол.н., доц. Чередник Л. А.
м. Полтава**

ІНФОРМАЦІЯ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ЗАКОНОДАВЧИЙ АСПЕКТ

Інформація майже завжди обіймала вагоме місце в житті людини. Еволюція людства, формування нашого суспільства та виникнення державних інституцій завжди були пов'язані зі збором, накопиченням, обробкою, поширенням і використанням відповідної інформації.

Важко собі уявити повноцінну людську спільноту без інформаційних процесів, де відсутній обмін мовною чи малюнково-письмовою інформацією,

спілкування між окремими особистостями. Інтелект дає можливість людині, на відміну від тварин, повноцінно сприймати інформацію від навколишнього середовища, робити осмислені висновки та породжувати нову інформацію, обмінюватися нею.

Зараз інформація у різних її формах набуває все більш важливого значення, стає потужним ресурсом, товаром. Саме суспільство у зв'язку з цим кардинально змінюється, поступово перетворюючись з постіндустріального на інформаційне. Мета даного дослідження – виявити сутність інформації як соціального феномена і проаналізувати роль інформації у сучасному суспільстві. Ця проблема стала однією з найпопулярніших тем у працях вітчизняних і зарубіжних дослідників, серед яких слід назвати Г. Почепцова, В. Беха, С. Степову, М. Кастельса, А. Димера, А. Моля, Дж. Гранта, У. Онга, Г. Шиллера, О. Тоффлера та багатьох інших.

На думку багатьох дослідників (В. Беха, О. Чубукової), інформаційне суспільство «пов'язано зі становленням і домінуванням «четвертого сектору» економіки – інформаційного, який гармонійно співіснує разом з трьома відомими секторами (сільське господарство, промисловість та сфера послуг)» [6, с. 89].

Слід зазначити, що нині існує певна розбіжність у визначенні поняття «інформація», яка викликана розмаїттям дослідженням природи цього явища у різних сферах людської діяльності.

В Україні прийняте таке трактування поняття «інформація», яке законодавчо закріплене у ст. 1 Закону України «Про інформацію»: «Інформація – це документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому природному середовищі» [1].

Цікавими є точки зору на це поняття інших відомих дослідників. Наприклад, на наш погляд, надзвичайно влучним є визначення Н. Віннера, який стверджував, що «інформація – це позначення змісту, яке одержується із зовнішнього світу в процесі нашого пристосування до нього і пристосування до нього наших почуттів. Процес одержання і використання інформації є процесом нашого пристосування до випадковості зовнішнього середовища і нашої життєдіяльності в цій сфері» [4, с. 148]. Тобто, як справедливо зазначав учений, інформація проникає у всі сфери життя людей і суспільства.

У сучасних умовах інформація стає реальним соціальним ресурсом, оскільки здатна допомогти людині адаптуватися у житті в умовах невизначеності, пристосуватися до постійних змін, виробити нові стереотипи поведінки, що відповідають новим обставинам. Як стверджують учені, вона «є важливим ресурсом соціально-економічного, технологічного і культурного розвитку. Більше того, інформація сьогодні визначається головною вартістю цивілізації і отримує статус домінанти» [5, с. 24].

Зараз інформація розглядається не як повідомлення, а як багатопланове поняття, що одночасно означає знання, цінність, смисл і зв'язок між людьми. Інформація існує у вигляді документів, креслень, рисунків, текстів, звукових і світлових сигналів, електричних та нервових імпульсів тощо.

Перехід до інформаційного суспільства в економічному та соціально-культурному плані є настільки важливим, що заради цієї мети міжнародна

спільнота об'єднується, приймає декларативні документи й активно займається вивченням найкращих можливостей інтеграції менш розвинених країн у зазначені процеси.

Такий міжнародно-правовий документ як Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства від 22 липня 2000 року присвячений, головним чином, питанням ефективного використання можливостей цифрових технологій, ліквідації електронно-цифрового розриву в інформаційній галузі та знань всередині держав і між ними. «Велика вісімка», прийнявши зазначену хартію, проголосила основні положення формування та розвитку інформаційного суспільства у різних країнах. Серед них найважливішими слід назвати наступні:

- інформаційно-комунікаційні технології впливають на спосіб життя людей, їхню освіту та роботу, взаємодію держави і громадянського суспільства, стимулюють розвиток світової економіки, дають можливість займатися підприємницькою діяльністю, більш ефективно та творчо вирішувати економічні та соціальні проблеми;
- інформаційно-комунікаційні технології дозволяють людині й суспільству ширше використовувати свій потенціал і реалізовувати свої наміри;
- функціонування глобального інформаційного суспільства засноване на стимулюючих розвиток людини демократичних цінностях (вільний обмін інформацією та знаннями, взаємна терпимість і повага до особливостей інших людей) тощо [6, с. 90].

Женевська Декларація принципів «Побудова інформаційного суспільства: глобальні завдання у новому тисячолітті», прийнята ООН 12 грудня 2003 року під час проведення першого етапу Всесвітнього саміту з питань інформаційного суспільства, проголошує спільне прагнення і рішучість побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, у якому кожний може створювати інформацію і знання, мати до них доступ, користуватися й обмінюватися ними, надаючи змогу окремим особам, громадам і народам повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи своєму сталому розвитку, підвищувати якість свого життя на основі цілей і принципів Статуту Організації Об'єднаних Націй, поважаючи в повному обсязі та підтримуючи Загальну декларацію прав людини.

Зазначений документ містить окремі розділи, що присвячені:

- загальному баченню міжнародною спільнотою інформаційного суспільства та його принципів;
- ролі державних органів і всіх зацікавлених сторін у сприянні використанню інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для цілей розвитку;
- питанням інформаційної і комунікаційної інфраструктури як необхідного фундаменту відкритого для всіх інформаційного суспільства;
- питанням доступу до інформації та знань;
- питанням підвищення довіри і безпеки при використанні ІКТ;
- етичним сторонам інформаційного суспільства тощо.

Основні положення формування інформаційного суспільства в Україні затверджені у відповідному Законі України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки». Цей закон визначає основні завдання, мету, напрями розвитку інформаційного суспільства в Україні, національну політику та організаційно-правові основи розвитку інформаційного суспільства [2].

Основні стратегічні цілі розвитку інформаційного суспільства в Україні зводяться до наступного:

- прискорення розробки та впровадження новітніх конкурентоспроможних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в усі сфери суспільного життя, зокрема в економіку України і в діяльність органів державної влади й органів місцевого самоврядування;
- розвиток національної інформаційної інфраструктури та її інтеграція із світовою інфраструктурою;
- державна підтримка нових «електронних» секторів економіки (торгівлі, надання фінансових і банківських послуг тощо);
- творення загальнодержавних інформаційних систем, насамперед у сферах охорони здоров'я, освіти, науки, культури, охорони довкілля;
- державна підтримка використання новітніх ІКТ засобами масової інформації;
- використання ІКТ для вдосконалення державного управління, відносин між державою і громадянами, становлення електронних форм взаємодії між органами державної влади й органами місцевого самоврядування і фізичними та юридичними особами;
- захист інформаційних прав громадян, насамперед щодо доступності інформації, захисту інформації про особу, підтримки демократичних інститутів і мінімізації ризику «інформаційної нерівності»;
- удосконалення законодавства з регулювання інформаційних відносин;
- покращення стану інформаційної безпеки в умовах використання новітніх ІКТ.

У Законі зазначено, що досягнення зазначених цілей надає змогу:

- підвищити національну конкурентоспроможність за рахунок розвитку людського потенціалу, насамперед у високоінтелектуальних сферах праці, а також розширити експортний потенціал ІКТ-індустрії України;
- поліпшити життєвий рівень населення завдяки економічному зростанню, забезпеченню прав і свобод людини, наданню рівного якісного доступу до інформації, освіти, послуг закладів охорони здоров'я та адміністративних послуг органів державної влади й органів місцевого самоврядування, створенню нових робочих місць і розширенню можливостей щодо працевлаштування населення, забезпеченню соціального захисту вразливих верств населення, зокрема людей, що потребують соціальної допомоги та реабілітації;
- сприяти становленню відкритого демократичного суспільства, яке гарантуватиме дотримання конституційних прав громадян щодо участі у суспільному житті, прийнятті відповідних рішень органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Отже, у результаті нашого короткого дослідження можна зробити наступні висновки.

На думку вчених, нарощування інформаційної складової у структурі особистості і соціуму веде до встановлення під тиском соціокультурної інтеграції якісно нової онтології соціального світу, оскільки семантична інформація (інформація у вигляді знань – інтелектуального «продукту») є не просто основою розвитку будь-якого соціуму, його головним ресурсом, але і являє собою онтологічно самостійний, повноцінний феномен [5].

В Україні інформаційний сектор поки що розвинутий недостатньо, але певні надбання у сфері ІКТ країна все ж таки має. За кордоном визнаються можливості України щодо розвитку мобільного зв'язку, розробки програмного забезпечення, розвитку електронної промисловості, створення умов для поширення інформаційних послуг.

Джерела та література

1. Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ (в ред. Закону України від 23 черв. 2005 р. № 2707-ІУ).

2. Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» від 9 січня 2007 року № 537-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007.

3. Белл Д. Социальные рамки информационного общества: Пер. с англ. // Новая технологическая волна на Западе / Сост. П.С. Гуревич / Д. Белл. – М.: Прогресс, 1986. – С. 330-342.

4. Винер Н. Кибернетика, или управление и связь в животном и машине. – 2-е издание/ Н. Виннер. – М.: Наука; Главная редакция изданий для зарубежных стран, 1983. – 344 с.

5. Бех В.П. Інформаційна єдність соціальних систем як онтологічна основа сучасного інтеграційного процесу / Гол. ред. В.П. Бех. – Вип.65. – Ч.1/ В.П. Бех. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. – С. 7-31.

6. Чубукова О. Формування національного інформаційного ринку/ О. Чубукова // Інформаційний бізнес. – 2010. – №1. – С. 89 –90.

Роман Ковалевич

Наук. керівник – к.філол.н., доц. Чередник Л. А.

м. Полтава

ДОКУМЕНТНИЙ ФОНД БІБЛІОТЕК ЯК ДЖЕРЕЛО ДОКУМЕНТНИХ КОМУНІКАЦІЙ СУСПІЛЬСТВА

Найважливіші завдання бібліотек у сучасному світі все частіше формуються як забезпечення вільного і необмеженого доступу до інформації і збереження її джерел, оскільки ці обидва завдання вбирають у себе майже всі інші. Сьогодні бібліотекаря все частіше називають не зберігачем і пропагандистом книги, а інформаційним спеціалістом, навігатором в океані інформації.

Якісне інформаційне забезпечення бібліотек полягає в організації бібліотечного фонду відповідно до його профілю та інформаційних потреб усіх категорій користувачів. Найважливішим складником формування фонду